

ТАКТИКО-СПЕЦІАЛЬНА ПІДГОТОВКА ПРАВООХОРОНЦІВ У КОНТЕКСТІ НОВОЇ КОНЦЕПЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Поляков Ігор Ігорович

курсант 3 курсу ФПФПКП

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, Україна

Сизов Владислав Костянтинович

курсант 3 курсу ФПФПКП

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, Україна

Науковий керівник: Плахотний Артем Павлович

старший викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки, підполковник поліції

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, Україна

Анотація. Вивчено особливості службової діяльності працівників Національної поліції України та нормативно-правові акти, які регламентують організацію тактичної підготовки в системі первинної професійної підготовки та службової підготовки поліцейських. Встановлено, що працівники поліції постійно контактують з різними категоріями громадян. Ці умови вимагають від них високого рівня тактичної підготовки. У контексті сервісної функції Національної поліції України тактична підготовка потребує подальшого удосконалення. На основі аналізу нормативно-правових актів та наукових досліджень висвітлено специфіку тактичної підготовки поліцейських на різних етапах професійного навчання. Встановлено необхідність удосконалення системи службової підготовки поліцейських шляхом посилення її практичної спрямованості.

Постановка проблеми. Нова концепція діяльності Національної поліції України передбачає, що поліцейські повинні бути не тільки добре підготовленими фахівцями, а й уміти спілкуватися з людьми та вирішувати конфлікти.

Ця ідеологія вимагає від професійної педагогіки та психології нових підходів до підготовки поліцейських.

Згідно з Законом України «Про Національну поліцію» [1], поліцейські повинні надавати послуги населенню в таких сферах:

- забезпечення публічної безпеки і порядку;
- охорона прав і свобод людини;
- протидія злочинності;
- надання допомоги особам, які потребують її;

Аналіз ситуацій фізичного протистояння працівників поліції з особами, які чинили опір свідчать про низький рівень сформованості умінь у застосуванні заходів поліцейського примусу (фізичної сили, спеціальних засобів та вогнепальної зброї). Також зафіксовані випадки не правомірного застосування правоохоронцями спеціальних засобів та вогнепальної зброї. Не завжди працівники приймали вірні рішення під час автопереслідування правопорушників, нехтуючи при цьому правилами дорожнього руху, що призводило до скоєння дорожньо-транспортних пригод, травмування громадян [2]. Наслідки таких ситуацій свідчать про низький рівень тактичної підготовленості правоохоронців. Підвищення рівня тактичної

підготовленості працівників патрульної поліції можливе за рахунок удосконалення методик навчання та організації освітнього процесу під час проходження слухачами курсів первинної професійної підготовки та занять у системі службової підготовки поліцейських. Зазначене потребує подальших наукових досліджень

Аналіз досліджень цієї проблеми. Удосконаленню системи професійного навчання працівників правоохоронних органів присвячено праці багатьох науковців, серед яких: М. І. Ануфрієв, В. М. Бабенко, В. І. Пліско, В. В. Сокурєнко, В. В. Черней, Д. В. Швець, Г. Х. Яворська та інші. Ученими апробовано різноманітні методики розвитку фізичних якостей, професійно важливих рис працівників, формування загальнопрофесійних, професійних і ключових компетентностей тощо. Низка робіт присвячена вдосконаленню тактико-спеціальної підготовки правоохоронців. Дослідники стверджують, що належна організація тактичної підготовки працівників правоохоронних органів суттєво впливає на подолання проблем, які пов'язані із захистом життя і здоров'я правоохоронців під час виконання службових обов'язків, що передбачають контакт із правопорушником.

Метою цієї статті є визначення проблемних питань у сфері тактико-спеціальної підготовки поліцейських у контексті нової концепції діяльності поліції України.

Викладення основного матеріалу. Професійне навчання працівників Національної поліції України регулюється законами та підзаконними актами.

Згідно з законом України «Про Національну поліцію» [1], система професійного навчання поліцейських складається з чотирьох етапів: первинна професійна підготовка; підготовка у вищих навчальних закладах із специфічними умовами навчання; післядипломна освіта; службова підготовка.

Майбутні правоохоронці отримують основи тактичної підготовки на курсах первинної професійної підготовки, а потім удосконалюють свої навички під час службової підготовки.

Первинна професійна підготовка – це комплекс заходів, спрямованих на формування у слухачів спеціальних навичок, необхідних для виконання повноважень поліції, включаючи навички поводження зі зброєю.

Дослідження професійної програми первинної професійної підготовки поліцейських, які вперше прийняті на службу в поліцію на посади інспекторів патрульної поліції, дає підстави для висновку, що типовий навчальний план передбачає низку дисциплін, які утворюють нормативну та варіативну частини. Нормативна частина є загальною для слухачів усіх підрозділів поліції і, відповідно до державного стандарту, складається з загальнопрофесійної, професійно-теоретичної та професійно-практичної підготовки. Кожна дисципліна передбачає як теоретичні, так і практичні заняття. Тактична підготовка входить до блоку дисциплін професійно-практичної спрямованості.

Згідно з Положенням про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України, затвердженим наказом МВС України від 26 січня 2016 року № 50, тактична підготовка – це комплекс заходів, спрямований на набуття і вдосконалення поліцейським навичок практичного застосування теоретичних знань щодо правильного оцінювання конкретних подій з подальшим прийняттям правомірних рішень та психологічної готовності до дій у ситуаціях різних ступенів ризику [4].

Під час навчання на курсах первинної професійної підготовки метою тактичної підготовки є набуття та вдосконалення поліцейським навичок практичного застосування теоретичних знань для правильного оцінювання конкретних подій з подальшим прийняттям законних рішень та психологічної готовності до дій у

ситуаціях різного ступеня ризику; формування та вдосконалення рухових умінь і навичок, розвиток фізичних якостей та здібностей поліцейського з урахуванням особливостей його професійної діяльності.

Тактична підготовка поліцейських спрямована на формування у них практичних навичок, необхідних для виконання службових обов'язків в різних ситуаціях.

Ця підготовка включає в себе наступні елементи:

- Збір, узагальнення та аналіз інформації про оперативну обстановку. Це дозволяє поліцейським правильно оцінювати ситуацію та приймати обґрунтовані рішення.

- Формування морально-психологічної стійкості до виконання службових завдань в особливих умовах. Це важливо для того, щоб поліцейські могли зберігати самовладання та професійну майстерність в складних ситуаціях.

- Виконання практичних завдань, пов'язаних з поліцейською діяльністю. Це включає перевірку документів, затримання правопорушників, огляд місць можливого перебування осіб, які переховуються від правосуддя [3, с.106].

Тактична підготовка є важливою складовою професійної підготовки поліцейських. Вона дозволяє поліцейським ефективно виконувати свої службові обов'язки та забезпечувати безпеку громадян.

Важливою умовою уникнення надзвичайних подій, які можуть стати причиною фізичних ушкоджень та загибелі поліцейських у виконанні службових обов'язків, є належна тактична готовність поліцейського [5]. До того ж, основні тактичні помилки, які можуть виникнути у працівників поліції в екстремальних обставинах, включають: неправильне дотримання правил особистої безпеки під час виконання обов'язків; неефективну тактику поведінки; виконання дій без належної підтримки або недостатньо ретельної; відсутність використання наручників; розрахунок на власні сили без повідомлення керівництву про ситуацію та відмови від допомоги; неволодіння готовністю до використання зброї; тримання пальця на спусковому крючку готової до використання зброї під час ближнього бою зі злочинцем; невдале виконання запланованих дій; відсутність здатності передбачити можливі наслідки своїх дій; неправильна оцінка ситуації; невірна оцінка психофізичного стану та зовнішнього вигляду правопорушника; неадекватний вибір фізичних впливів; внутрішня сумніви в здатність працівника поліції опинитися в екстремальній ситуації, пов'язаній з раптовим нападом.

Загальна тактична підготовка кадрів поліції має базуватися на глибокому вивченні теоретичних аспектів, розвитку оперативного мислення та формуванні навичок у виявленні можливих змін у характері дій злочинців. Для підвищення якості тренування необхідно обов'язково враховувати практичний досвід поліцейських підрозділів та користуватися передовими теоретичними розробками і дослідженнями в цій області. Орієнтуючись на практику підготовки правоохоронців до тактичних дій в екстремальних умовах, слід відзначити важливість моделювання ситуацій оперативно-службової діяльності. У роботі в ускладнених умовах поліцейський повинен користуватися стандартним для нього алгоритмом дій.

Під час тренувань працівники повинні отримати навички тактичних дій, що відповідають конкретній екстремальній ситуації [6]. Систематичне навчання та вдосконалення дій у модельованих оперативних умовах спрямовані на мінімізацію можливих негативних наслідків і формування у працівника поліції пильної та безпечної поведінки. Необхідно пам'ятати, що виконання оперативно-службових завдань в екстремальних ситуаціях завжди включає в себе внутрішнє емоційне та психологічне напруження. Тому тактична підготовка повинна нерозривно

поєднуватися з психологічною підготовкою, яка допомагає подолати психологічні труднощі при виконанні завдань в екстремальних умовах. Цей комплексний підхід до тренувань обов'язково призведе до позитивних результатів при використанні методу моделювання. Під час практичних занять важливо створювати навчальні ситуації, що викликають у учасників конкретний психічний стан, аналогічний тому, що може виникнути у реальних обставинах.

Висновок. На підґрунті здійснених досліджень встановлено, що до тактичної підготовленості працівників Національної поліції загалом та патрульної поліції зокрема висуваються підвищені вимоги. Зазначене обумовлено специфікою виконання службових завдань. Удосконалення тактичної підготовки працівників поліції на етапі первинної професійної підготовки передбачає постійне оновлення та використання ситуативних завдань, що максимально наближені до умов реальної професійної діяльності.

Невід'ємною складовою професіоналізму працівників підрозділів поліції особливого призначення є їх тактична підготовленість, що найбільш повно забезпечує комплексне навчання поліцейських професійно злагодженим діям під час виконання оперативно-службових та службово-бойових завдань в умовах, максимально наближених до реальних, завдяки чому досягається набуття та вдосконалення поліцейськими навичок щодо: збирання, узагальнення та аналізу інформації про оперативну обстановку, прогнозування розвитку подій, прийняття раціональних управлінських рішень; формування морально-психологічної стійкості до виконання службових завдань в особливих умовах; перевірки документів у підозрілих осіб, доставляння правопорушників до підрозділу поліції, зупинки та огляду транспортного засобу; огляду місць можливого перебування осіб, які переховуються від слідства і суду, ухиляються від виконання кримінального покарання; дій при виявленні вибухових пристроїв та речовин (у тому числі наркотичних); припинення групових порушень публічного (громадського) порядку та масових заворушень; затримання правопорушників (у тому числі озброєних, у будинках та на місцевості) як особисто, так і в складі наряду з правомірним застосуванням поліцейських заходів примусу;

Список використаних джерел:

1. Про Національну поліцію : Закон України від 2 лип. 2015 р. № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19?lang=en>
2. Бондаренко В. В. Формування рухових умінь та навичок курсантів вищих навчальних закладів МВС України у процесі занять зі спеціальної фізичної підготовки : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02. Чернігів, 2012. 219 с
3. БОРОДАВКО, Андрій; КОТЕНКО, Тетяна; ПЛАХОТНИЙ, Артем. ЩОДО ОКРЕМИХ ПИТАНЬ РОЗГЛЯДУ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ПРОТИ ЖИТТЯ ТА ЗДОРОВ'Я ОСОБИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ. Матеріали конференцій МЦНД, 2023, 17.11. 2023; Івано-Франківськ, Україна: 105-109.
4. Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України : наказ МВС України від 26 січня 2016 року № 50. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/0-16>.
5. ІВАНЮЩЕНКОВ, Артур Вячеславович; ПЛАХОТНИЙ, Артем Павлович. ОСОБИСТА БЕЗПЕКА ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА В СЛУЖБОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ. In: *The 6 th International scientific and practical conference "Modern problems of science, education and society"* (August 14-16, 2023) SPC "Sci-conf. com. ua", Kyiv, Ukraine. 2023. 671 p. 2023. p. 606.
6. ЛИТВИН, Олег Миколайович; ПЛАХОТНИЙ, Артем Павлович. ТАКТИКО-СПЕЦІАЛЬНА ПІДГОТОВКА ПРАЦІВНИКІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ. In: *The 5 th International scientific and practical conference "Modern problems of science, education and society"* (July 17-19, 2023) SPC "Sci-conf. com. ua", Kyiv, Ukraine. 2023. 881 p. 2023. p. 754